

ANDRZEJ NAPIÓRKOWSKI OSPPE, *Proegzystencja Kościoła*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2018, ss. 203.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rt.2018.65.2-11>

Na rynku wydawniczym pojawiła się najnowsza książka o. prof. Andrzeja Napiórkowskiego, zatytułowana *Proegzystencja Kościoła* (Wydawnictwo WAM, Kraków 2018, ss. 203). Autor, kierownik Katedry Eklezjologii na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, dokonał w niej interesującej i nowatorskiej próby ukazania istoty, misji i duchowości Kościoła w świetle kategorii *proegzystencji*, czyli „bycia dla” (łac. *proexistentia*).

Monografia składa się z 6 rozdziałów, w których Autor przedstawia kolejno *proegzystencję* Kościoła w złożonej rzeczywistości społeczno-religijnej, proces powstawania Kościoła, eucharystyczny i misteryjny wymiar jego zbawczego posłannictwa, służebną rolę Maryi w eklezjalnej wspólnoty wiary oraz fenomen monastycyzmu. W celu zaprezentowania wizji Kościoła od zewnątrz (*ad extra*) i od wewnątrz (*ad intra*) zostały zastosowane metody zarówno teologii fundamentalnej, jak i dogmatycznej.

W recenzowanej książce czytelnik znajdzie szereg ciekawych spostrzeżeń na temat współczesnych zagrożeń płynących ze strony autorytaryzmu laickości, islamskiego fundamentalizmu religijnego oraz wewnątrzkościelnego chaosu. Na tle tych niepokojących zjawisk o. Napiórkowski w klarowny sposób kreśli obraz Kościoła domowego jako wspólnoty miłości i odnowionego życia, docenia znaczenie kościelnej misji, służebności eklezjalnej struktury oraz wskazuje na *proegzystencję* Chrystusa i Ducha Świętego.

Autor monografii w przystępny sposób przybliży czytelnikowi skomplikowane zagadnienie etapów powstawania Kościoła, uwzględniając przy tym również eklezjalny rys całych dziejów zbawienia. Jako powszechny sakrament zbawienia Kościół staje się dla świata znakiem przekraczającym swoje widzialne granice i skutecznie oddziałującym na całą ludzkość. Na szczególną uwagę zasługuje wyeksponowanie modelu Kościoła jako eucharystycznej wspólnoty zjednoczonej na wzór Trójcy Świętej. Cechami tej wspólnoty są chrystocentryzm, misyjność i eschatologiczna orientacja.

Dość szeroko został w książce zaprezentowany maryjny wymiar eklezjologii. *Proegzystencja* Maryi objawiona w wydarzeniu zwiastowania, Jej ofiarna postawa i służba Chrystusowi stanowi dla Kościoła wzór autentycznego bycia dla Boga, dla świata i dla zbawienia. W recenzowanej publikacji nie zabrakło też miejsca dla ukazania znaczenia maryjnej duchowości *proegzystencji* w budowaniu jedności i pokoju w świecie.

Warto docenić fakt, że w rozwijanej przez siebie historiozbawczej eklezjologii o. Napiórkowski dostrzega i rzetelnie opisuje fenomen monastycyzmu, u podstaw którego leży głęboka tęsknota człowieka za osiągnięciem stanu doskonałej jedności z Bogiem i odpowiedź na Chrystusowe wezwanie do radykalizmu w bezgranicznym poświęceniu się Trójcy Świętej na wzór Maryi.

Sporo miejsca Autor poświęca refleksji nad miejscem Maryi w teologii i liturgii mniszej. Jest Ona źródłem szczególnej inspiracji w życiu poświęconym Bogu, jak również duchową strażniczką i opiekunką wspólnot zakonnych w realizacji ich powołania i charyzmatów. W tradycji chrześcijańskiej Matka Chrystusa pełni rolę cierpliwiej Nauczycielki wspaniałych wartości, do których należą: modlitwa, cisza, asceza, służba, wierność, wytrwałość i gotowość do wyrzeczeń.

Na szczególną uwagę zasługuje fragment książki przedstawiający zakony jako zorganizowane formy naśladowania Chrystusa, które dzięki ruchowi pielgrzymkowemu stawały się dla wielu ludzi na przestrzeni dziejów szkołą chrześcijańskiego braterstwa, pogłębionego uczestnictwa w liturgii i duchowości, a także sztuki, ekonomii i uprawy roli. W kontekście współczesnej „kultury hałasu” klasztory jawią się dla świata jako centra modlitwy, miejsca harmonijnego połączenia kontemplacji z pracą, przestrzenie, w których rodzą się inicjatywy ekumeniczne i nowe formy ewangelizacji.

Czytelnik, zainteresowany współczesną posoborową eklezjologią, zapewne chętnie sięgnie do trzeciego rozdziału recenzowanej monografii, w którym znajdzie nie tylko klarowne wyjaśnienie Kościoła jako misterium zbawienia, lecz również inspirujące poglądy licznych teologów na temat relacji chrześcijaństwa do innych religii i związku zbawienia z przynależnością do Kościoła.

Recenzowana książka stanowi cenną publikację ukazującą w interesujący i kompetentny sposób istotę i misję Kościoła w jego odniesieniu do świata. Już sam oryginalny tytuł prowokuje do uważnej lektury publikacji, która wprowadza czytelnika w obszar współczesnych palących problemów teologicznych i ukazuje Kościół jako wiarygodną sakramentalną wspólnotę zdolną do bycia dla świata znakiem zbawienia, nadziei i pokoju. Z pewnością książka zasługuje na rekomendację, gdyż stanowi owoc wieloletnich przemyśleń doświadczonego teologa i ekumenisty, który w świetle współczesnych „znaków czasu” pobudza do odważnej refleksji, dyskusji, a niekiedy nawet polemiki w kwestii dotyczącej misji Kościoła *w świecie i dla świata* wciąż jeszcze naznaczonego tak wieloma sprzecznościami.

Ks. Antoni Nadbrzeźny
Instytut Teologii Dogmatycznej KUL
e-mail: a.nadbrzezny@wp.pl